

Sygnatura akt I C 468/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Marek Dziwiński

Protokolant: Anna Lasko

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 października 2017 r. w K.

sprawy z powództwa Prokura Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą we W.
przeciwko J. J.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną (art. 527 kc)

I uznaje za bezskuteczną w stosunku do strony powodowej Prokura Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą we W. czynność prawną w postaci umowy darowizny z dnia 11.07.2016r. zawartą przed notariuszem I. B. wpisanej do repertorium A pod numerem (...), w części w której dłużnik E. J. przeniosła na rzecz swojego brata J. J. udział wynoszący 1/3 w prawie własności lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ulicy (...) I 5/2, dla którego prowadzona jest w Sądzie Rejonowym w Kamiennej Górze księga wieczysta nr (...), celem zaspokojenia wierzytelności strony powodowej w kwocie 8.716,92 zł z ustawowymi odsetkami od 29.10.2014r. wynikającej z nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 31.12.2014r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze VII Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w K. w sprawie sygn. akt VII Nc 2117/14,

II zasądza od pozwanego J. J. na rzecz strony powodowej Prokura Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą we W. kwotę 2253,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1800,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 468/17

UZASADNIENIE

Strona powodowa Prokura Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty we W. wniósł o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy z dnia 11 lipca 2016 r. zawartą przed notariuszem I. B. nr rep. A. 3078/2016, mocą której E. J. dokonała darowizny nieruchomości należącej obecnie do J. J. położonej w miejscowości K., dla której Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze prowadzi księgę wieczystą KW (...) na rzecz pozwanego J. J., a także o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, że prawomocnym nakazem zapłaty Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze VII Zamiejscowy Wydział w K. w sprawie o sygn. VII Ns 2117/14 zasądził od E. J. na rzecz strony powodowej kwotę 8 716,92 zł z ustawowymi odsetkami od 27.11.2014 r. do dnia zapłaty oraz zasądził zwrot kosztów procesu. Dłużniczka była właścicielką nieruchomości położonej w K., w stosunku do której wierzyciel zamierzał skierować egzekucję. Strona powodowa wskazała, że w dniu 11 lipca 2016 r. umową darowizny E. J. przeniosła własność nieruchomości na rzecz brata J. J. przez co stała się niewypłacalna w wyższym stopniu oraz działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

W odpowiedzi pozwany J. J. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że byli razem z E. J. oraz ich matką – S. J. (1), współwłaścicielami w udziałach wynoszących po 1/3 odrębnego lokalu mieszkalnego w budynku przy ul. (...) I 5/2 w K. i w takich samych udziałach współwłaścicielami zabudowanej nieruchomości gruntowej położonej w K. – na skutek dziedziczenia po zmarłym ojcu. Pozwany wskazał, że wraz ze swoją żoną i matką zamieszkiwał we W., zaś w mieszkaniu w K. mieszkała E. J.. Pozwany zaznaczył, że jego siostra jest osobą niedojrzałą, niemającą rozeznania i minimum doświadczenia niezbędnego do przewidzenia skutków dokonywanych czynności prawnych. Pozwany podał, że jego siostra ma poważne problemy ze zdrowiem psychicznym. Sąd rodzinny w czerwcu 2016 r. ograniczył jej władzę rodzicielską nad jej synem S. M. i umieścił go w rodzinie zastępczej u S. J. (1). Pozwany wskazał, że jego siostra przepisała na niego mieszkanie, aby mógł on się nim zajmować, zabezpieczyć przed zniszczeniem lub zadłużeniem, a także podał, że wspólnie uzgodnili, że w przyszłości mieszkanie to zostanie darowane przez pozwanego synowi E. S. M., gdy ten uzyska pełnoletność. Pozwany podał również, że do momentu otrzymania odpisu pozwu w niniejszej sprawie nic nie wiedział o zadłużeniu siostry, która nie informowała go o istnieniu długów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W wyniku działu spadku po S. J. (2) własność nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w K. przy ul. (...) I 5/2, dla której Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze prowadzi księgę wieczystą nr (...) została przyznana w częściach równych – po 1/3 udziału – rodzeństwu: E. J., J. J. oraz ich matce S. J. (1). Prawomocnym nakazem zapłaty Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze VII Zamięscowy Wydział w K., sygn. akt VII Nc 2117/14 nakazał E. J. zapłacić Prokurze Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu we W. kwotę 8 716,92 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27.11.2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1 292,00 zł tytułem kosztów procesu. Na podstawie tego tytułu egzekucyjnego, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 28.05.2015 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kamiennej Górze W. J. prowadzi postępowanie egzekucyjne przeciwko E. J. pod sygn. Km 639/15. W dniu 11 lipca 2016 r. E. J. dokonała darowizny należącego do niej udziału w prawie własności nieruchomości położonej w K. przy ul. (...) I 5/2 na rzecz swojego brata J. J..

/okoliczności bezsporne/.

E. J. ma 32 lata, posiada syna S. M.. Matka nie radziła sobie z wychowaniem dziecka, nadużywała alkoholu. Postanowieniem z 8.06.2016 r. Sąd umieścił małoletniego S. M. w rodzinie babci dziecka - S. J. (1). E. J. popadła w długi, jest osobą bezrobotną. Prowadzona przeciwko niej egzekucja z wniosku wierzyciela Prokury Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego we W. nie doprowadziła do zaspokojenia roszczenia.

/dowód: informacja od komornika k. 32, postanowienie z 4.07.2016 r. k. 40, wypis z aktu notarialnego rep. A nr (...) k. 41-44, zeznania świadka S. J. (1) z 06.09.2017 r. e-protokół rozprawy od 00:07:37 do 00:21:17, zeznania świadka E. J. z 20.10.2017 r. e-protokół rozprawy od 00:00:59 do 00:11:09, zeznania pozwanego z 20.10.2017 r. e-protokół rozprawy od 00:13:51 do 00:21:02/.

Sąd zważył co następuje:

Ustaleń stanu faktycznego dokonano przede wszystkim w oparciu o okoliczności niekwestionowane przez strony procesowe, które dodatkowo znajdują potwierdzenie w zebranych dokumentach m.in. w odpisie księgi wieczystej, aktach cywilnych o sygn. I Ns 181/00, w tym postanowieniu o dziale spadku z 27.11.2001 r. Stan faktyczny odtworzony został ponadto w oparciu o informację od komornika, postanowienie Sądu rodzinnego, wypis z aktu notarialnego oraz zeznania świadków S. J. (1), E. J. oraz zeznania pozwanego. W tym miejscu należy zaznaczyć, że autentyczność dokumentów nie budziła wątpliwości oraz nie była w żaden sposób kwestionowana przez strony. Spór w zasadzie dotyczył oceny okoliczności towarzyszących dokonanej przez E. J. czynności prawnej.

Bezspornie E. J., w skutek działy spadku po S. J., stała się właścicielką udziału w prawie własności lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...) I 5/2, prowadzone jest przeciwko niej postępowanie egzekucyjne na mocy tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego na rzecz wierzyciela – strony powodowej w niniejszym postępowaniu. Poza sporem pozostaje okoliczność, że E. J. nieodpłatnie zbyła swój udział w prawie własności nieruchomości na rzecz swojego brata – J. J..

Przepisy tytułu X kodeksu cywilnego regulują instytucję tzw. skargi pauliańskiej, stanowiącej podstawowy środek ochrony wierzyciela przed skutkami niewypłacalności dłużnika. Ogólnie ujmując, A. P. ma zastosowanie wówczas, gdy dłużnik swoim nieojajnym względem wierzyciela zachowaniem uniemożliwił realizację wierzytelności, gdyż doprowadził się do niewypłacalności albo tę niewypłacalność powiększył, a korzyść z jego działania odniosła osoba trzecia (szerzej w: Komentarz do art. 527 Kodeksu Cywilnego red. Gniewek 2017, wyd. 8/Machnikowski, Legalis).

W niniejszej sprawie doszło do sytuacji dokonania przez dłużnika darowizny na rzecz osoby będącej z nim w bliskim stosunku. Zachowanie takie objęte jest trzema domniemaniami prawnymi o charakterze wzruszalnym (wymagającego dowodu przeciwnego) z art. 527§3, 528 i 529 kodeksu cywilnego.

Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 527 § 1 i 2 k.c. gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

Wyzbycie się przez E. J. udziału we współwłasności nieruchomości w sytuacji, gdy była ona dłużnikiem z tytułu niespłaconych długów, daje podstawę do oceny, że działanie to miało charakter świadomego pokrzywdzenia wierzycieli, w rozumieniu przepisu art. 527 § 1 k.c. W art. 529 k.c. zawarte jest domniemanie prawne, zgodnie z którym jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny domniemywa się że działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Domniemanie to w mniejszej sprawie nie zostało obalone. E. J. dokonała darowizny na rzecz brata mając świadomość prowadzenia przeciwko niej postępowania egzekucyjnego. Świadczy o tym związek czasowy między datą nadania tytułowi wykonawczemu klauzuli wykonalności oraz datą dokonania darowizny, Działanie to należy ocenić jako próbę wyprowadzenia składnika jej majątku spod egzekucji.

Czynność prawna, na mocy której pozwany J. J. stał się właścicielem udziału w przedmiotowym lokalu należącym do jego siostry była darowizną, a zatem czynnością prawną z istoty swojej bezpłatną. Zgodnie z art. 528 k.c. jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną chociażby osoba ta nie wiedziała i przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Okoliczność, że pozwany chciał zabezpieczyć majątek siostry przed roztrwonieniem oraz zamierzał zwrócić mieszkanie jej synowi, nie mogą zmienić tej oceny. Także twierdzenia, że pozwany ponosił koszty związane z utrzymaniem lokalu, którego był przecież współwłaścicielem nie pozwalają na taki wniosek.

W § 3 art. 527 k.c. zawarte jest kolejne domniemanie prawne zwalniające powoda z obowiązku dowodzenia, iż osoba trzecia wiedziała o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, w przypadku gdy wykaże on jedynie istnienie bliskiego stosunku między dłużnikiem a osobą trzecią w chwili dokonywania zaskarżonej czynności. Sytuacja taka niewątpliwie zachodzi w niniejszej sprawie. E. J. była siostrą pozwanego J. J.. Pozwany znał sytuację osobistą i rodzinną swojej siostry. Syn E. J. mieszkał z nim we W. razem z jego matką, która została ustanowiona rodzinną zastępczą. Dobrze orientował się w położeniu życiowym siostry. Stosunek bliskości, o którym mowa w art. 527 § 3 k.c. istniał zatem między rodzeństwem faktycznie, a nie tylko z powodu istnienia formalnej więzi pokrewieństwa.

W kwestii oddalenia wniosku pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu zdrowia psychicznego należy stwierdzić, że przeprowadzenie takiego dowodu było bezprzedmiotowe oraz zbyt daleko idące. Pozwany nie wskazał żadnych okoliczności uprawdopodobniających zły stan zdrowia psychicznego siostry. E. J. nie była ubezwłasnowolniona. Złożyła ona zeznania przed Sądem. Na potrzeby niniejszego postępowania – o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną – przeprowadzenie dowodu na okoliczność zdrowia psychicznego świadka nie dotyczyło faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Mając na uwadze powołane wcześniej okoliczności, należało, na podstawie art. 527 § 1 k.c., uznać za bezskuteczną w stosunku do strony powodowej czynność prawną w postaci umowy darowizny z dnia 11.07.2016r., w części w której dłużnik E. J. przeniosła na rzecz swojego brata J. J. udział wynoszący 1/3 w prawie własności lokalu mieszkalnego, celem zaspokojenia wierzytelności strony powodowej w kwocie 8.716,92 zł z ustawowymi odsetkami od 29.10.2014r. wynikającej z nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 31.12.2014r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze VII Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w K. w sprawie sygn. akt VII Nc 2117/14.

Orzeczenie o kosztach w punkcie II sentencji Sąd oparł na przepisie art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia swoich praw i celowej obrony (koszty procesu). Na koszty strony powodowej składały się: opłata sądowa w wysokości 436,00 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17,00 zł, a także koszty zastępstwa prawnego w wysokości 1 800,00 zł. Łącznie była to kwota 2 253,00 zł, która została zasądzona na rzecz strony powodowej.